

Avdelningen för juridik
Ylva Lindblom

Justitiedepartementet
10333 STOCKHOLM

Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)

SKR:s sammanfattande ställningstaganden

- SKR anser att utredningens förslag att det ska finnas en möjlighet för den kommun som beslutat om en familjehemsplacering att fortsätta bevilja insatser till barnet även efter en vårdnadsöverflyttning behöver utredas vidare.
- SKR delar utredningens bedömning att Domstolsverket bör överväga behovet av att genomföra en utbildningsinsats när det gäller riskbedömningar i familjemål.
- SKR tillstyrker utredningens förslag att domstolen ska kunna inhämta ett sakkunnigutlåtande från en psykolog. Enligt SKR:s mening bör det dock anges att domstolen kan inhämta ett sådant sakkunnigutlåtande om det är *nödvändigt* för att utreda barnets situation ytterligare.

Allmänna synpunkter

Förutom de synpunkter som redovisas nedan ställer sig SKR bakom utredningens förslag, bl.a. förslaget att vårdnaden om ett barn som stadigvarande vårdats och fostrats i ett familjehem ska kunna flyttas om det är bäst för barnet att inte återförenas med sina föräldrar utan i stället att det rådande förhållandet består.

6.4.6 Stödet till barn, särskilt förordnade vårdnadshavare och föräldrar efter en vårdnadsöverflyttning ska stärkas

SKR anser att utredningens förslag att det ska finnas en möjlighet för den kommun som beslutat om en familjehemsplacering att fortsätta bevilja insatser till barnet även efter en vårdnadsöverflyttning behöver utredas vidare.

Det är ett problem att många familjehem är tveksamma till vårdnadsöverflytt eftersom de förlorar stödet från socialtjänsten i

placeringskommunen. SKR har därför förståelse för utredningens ansats att fler familjehem ska vilja bli särskilt förordnade vårdnadshavare. Förslaget riskerar dock att skapa nya oklarheter kring vilken kommun som ansvarar för att ge insatser till barnet. En otydlighet som i värsta fall kan leda till att barnet blir utan stöd.

En sådan otydlighet är om bosättningskommunen ska vara ansvarig i första hand och placeringskommunen i andra hand för att ge insatser till barnet. Utredningen anger vidare ingen bortre tidsgräns för hur länge den tidigare placeringskommunen ska få ge insatser till barnet. Om en vårdnadsöverflytt sker tidigt i barnets liv kan det delade ansvaret pågå under lång tid. Enligt utredningen ska barn kunna beviljas fortsatta insatser av placeringskommunen efter en vårdnadsöverflyttning som de inte kan erbjudas från bosättningskommunen (s. 159). Fråga uppstår därmed vilka insatser utredningen tänker sig att placeringskommunen ska bevilja som en bosättningskommun inte kan erbjuda.

Enligt utredningen önskar många familjehem att fortsatta stödinsatser till barnet i skolan ska garanteras efter en vårdnadsöverflytt. Enligt socialtjänstlagen har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd. Det går således inte att garantera att den enskilde ska anses ha en fortsatt rätt till insatser vid en ny prövning av behovet.

Vad gäller insatser i skolan ansvarar socialnämnden endast för de extra insatser som barnet kan behöva av sociala eller psykologiska skäl. Insatser som motiveras av pedagogiska skäl ansvarar skolhuvudmannen för (se RÅ 1990 ref. 117, RÅ 1994 ref. 25 och SKR:s cirkulär 16:2 Kostnadsansvar för stödinsatser avseende barn och ungdomar som är placerade eller vistas i annan kommun). Det åligger därför skolhuvudmannen att ansvara även för åtgärder som inte kan betraktas som utbildningsinsatser om dessa behövs för att eleven ska kunna delta i undervisningen.

9.4.5 Utbildningsinsatser

SKR delar utredningens bedömning att Domstolsverket bör överväga behovet av att genomföra en utbildningsinsats när det gäller riskbedömningar i familjemål.

Ett flertal studier pekar på betydelsen av att barn som upplevt våld i sin familj kommer till tals i familjerättsliga processer. Studierna visar att barn som har erfarenheter av våld och förtryck i högre grad betonar rätten att själva få vara med och bestämma var de ska bo eller hur umgänget ska se ut, jämfört med barn som inte har sådana erfarenheter. Enligt SKR:s erfarenhet är det tyvärr mer regel än undantag att barn tvingas träffa en förälder

som har utövat våld – trots att barnet har uttryckt rädsla och oro, och trots att socialtjänsten har avrått från att umgänge ska ske.

För att göra relevanta avvägningar och rimliga och nyanserade bedömningar krävs därför kunskap. Domstolsväsendet behöver inte bara kunskap om riskbedömningar, utan även kunskap om våld och dess konsekvenser för barnet.

Men även kommunerna kommer att behöva stöd i hanteringen av dessa komplexa ärenden.

9.4.6 Ytterligare sätt att inhämta utredning om barnets situation

SKR tillstyrker utredningens förslag att domstolen ska kunna inhämta ett sakkunnigutlåtande från en psykolog. Enligt SKR:s mening bör det dock anges att domstolen kan inhämta ett sådant sakkunnigutlåtande om det är *nödvändigt* för att utreda barnets situation ytterligare.

Utredningen föreslår att domstolen ska kunna inhämta ett sakkunnigutlåtande från en psykolog, om det behövs ytterligare utredning om barnets situation. Eftersom möjligheten att inhämta sakkunnigutlåtande ska tillämpas restriktivt enligt författningskommentaren bör det anges i bestämmelsen att domstolen kan hämta in ett sådant utlåtande om det är *nödvändigt* för att utreda barnets situation ytterligare.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande